

ИСЛАМ КАО ПАРАВАН ПОЛИТИКЕ ТЕРОРА

Сажетак: Након све учесталијих терористичких напада припадника муслиманске вероисповести на Западне мете која нас прате последњих година поставља се питање пропуста у аналитици и припреми одбране Запада од те врсте рата. Неспремност Запада на такав вид борбе скупо кошта. Очито је поред многих других безбедносних пропуста заказала и актуелна аналитика ислама, тумачења Курана, последице акција позиваних на дихад као и предикција последица азилантске кризе којом се идентитетски, структурално, социјално, политички, верски и безбедносно озбиљно пољуљао Европски континент. Али и читав свет. Како се Запад не сусреће први пут са терором, остаје неприхватљиво да еволуирањем терористичке мисли и дела рацио и пракса служби безбедности западног света не дораста истим темпом са у овом тренутку најексцентричнијем и по логици ствари за сигурност у свету најпогубнијем задатку. Прегледом терористичког делања још од талачке кризе на олимпијади у Минхену 1972, па све до свакодневних вести у медијима импакт тероризма сасвим доследно је уз себе освојио придев екстремног јер делује да нема контроле над њим, те бруталност, брзина преноса ужаса путем медија и сва страха дешавања онемогућавају да буде сведен на зоне или могућности. Својом праксом оставља утисак немоћи да му се буде супростављено.

Кључне речи: безбедност, екстремни, тероризам, дихад, ислам

Тероризам као ратна тактика

Уколико хронолошки анализирамо терористичке акте 20.века, можемо са поразом да закључимо да тешко да смо шта кроз време научили. Делује депримирајуће, али је чињеница да последице терористичких напада упућују на закључак да смо све немоћнији. Бирамо улогу жртве којој садржај умирања доноси славу смрти коју само жртва може да оправда. У том ужасу акција пред којима остаје само страх од извесности даљих напада делује као да Запад жели да се оправда кроз своја умирања.

* sanja_klisaric@yahoo.com

Бацимо на тренутак осврт на терористичке акте који су уздрмали свет у другој половини 20. века. Није ли неуспешна операција ослобађања талача на олимпијади у Минхену 1972. године била показатељ потпуне дисфункционалности државне одбране од такве врсте напада. И то које државе? И то како?! И то на каквом догађају! Том приликом војска није ни била укључена у операцију јер по тадашњем закону Немачке војска није могла да се меша у унутрашње сукобе, него је и поред низа погрешних одлучивања која су водила у трагедију предводила и чињеница да су обични полицајци потпуно необучени за овакав вид пружања отпора насиљу били једини степен одбране. Дакле, држава Немачка тада није сагледала ког интензитета и обима је проблем и коју силу моментално мобилисати за решење талачке кризе коју су извели припадници палестинске терористичке организације „Црни септембар“. Једноставно свет није био спреман за такав напад. Сада, четрдесетчетири године касније још увек Запад не може да се одбрани од тероризма. И све је више угрожен. Делања терориста су сваким чином све неприхватљивија за западни свет. А управо у том шоку којим затичу непријатеља јача њихова психолошка снага уносећи сваким својим новим чином све већи страх, осећај небезбедности и немоћи за победом Запада над тим.¹ У складу са опасности коју носе током терористичких акција искључујући сваки вид моралности и поштовања било цивила било културне баштине свој циљ заснивају управо на најрањивијим голоруким метама неспремним за одбрану, борбу, пружање отпора. Имајући такву ратну силу пред собом која је најчешће невидљива док се не манифестује, сав хорор, непостојање било каквих етичких начела, ужас бруталности и фактор изненађења којим затичу свет с правом је изнедрио из верских редова ратнике цихада чија се борба оправдано назива екстремни тероризам². Том феномену упркос свим догађајима Западни свет још увек није изнедрио метод којим ће га победити.

Хиперпродукција тероризма у свету имплицира промену услова анализе безбедности. Реаговање у прави час као да је ван контроле. Готово се и нема времена за анализу и рашчлањавање догађаја чија се учесталост и интензитет искрсавања са ужасом може поредити са готово индустријском производњом зла и нестигурности у свету.

Жан Бодријар³ лепо каже да пораст моћи распаљује жељу да се та моћ разори. Па где је сада та моћ Запада која је испровоцирала развој тероризма у мерама у којима се катастрофе изазване тероризмом могу ставити на црту са филмовима Холивуда у којима преплављени насиљем, декаденцом и умирањем изостаје кутурна порука већ се све то своди на низ сцена које боје емоције публике? У реалности сценарији терористичких акција готово идентичном спектакуларношћу преносе слику својих тријумфа над дебаклом Запада који само још што не проговори поражен: „Ево, опет смо прегажени и ништа ту не можемо. Погледајте шта нас је снашло.“ И онда низ сцена чији надреализам још увек тешко да ико из Европе може да прихвати као свакодневицу, иако је

¹ Симеуновић, Драган (2002): *Теорија политике –ридер- 1 део*, Наука и друштво, Београд

² Karash, Efraim (2006) : *Islamic Imperialism- A History*, New Haven, Yale University Press

³ Бодријар, Жан (2007): *Дух тероризма*, Архипелаг, Београд

нестварно присутна. Сцене терора делују како алузија на провокације Запада и његову хегемонију која тлачи све пред собом зарад себе и својих циљева ради. Чини се да што су системи моћнији то је катастрофа већа, предвидивија, присутнија. Поттицање екстремног тероризма од припадника исламске вероисповести само је бучна манифестација терора који је тај свет претрпео од Запада⁴. Дешава се то да се данас тероризам разлива као актуелно стање свести цивилизације. Лицемерно савршенство у својој охолости направило је пукотине за ударце које задаје тероризам. У питању није ислам. Него људска реакција на класично угњетавање, експлоатацију, непоштовање муслиманске културе, поништавање идентитета, логика револта. Није ислам карика која спаја свет са тероризмом. Него је ислам употребљен као покриће за терористичка деловања. Да ислам има превласт над Западом, тероризам би га маркирао као мету јер у свету доминације сви желе да доминирају, а не да буду потлачени.

Психологија тероризма

Тероризам је значајно заузео нецивилизацијски, односно контрацивилизацијски принцип.⁵ Поштовање не постоји нити поштеђивање како људских жртава, тако и тековина човечанства. Кроз тероризам као светски рат развија се нови светски поредак где се непредвидивост терора која доводи до хаоса уобличава у свести актуелног доба мењајући се свест и улогу појединца. Актер терористичког напада може бити било ко, жена, па чак и дете. Зло нараста из удара терора на терор и смрт постаје инструмент саме смрти.⁶ Зло је толико велико да бомбаша самоубице своју смрт благосиљају, виде је као лични тријумф и остварују свој једини смисао- умирати ради туђих смрти и терора. Циљ тероризма није суштинско зло него демонстрације сопствене моћи над моћнијима. Терористи су оцењени као кукавице. Често нам се представља слика некаквих дивљака кад их поменемо, но они су овладали и техником и технологијом и медијима као и својим начином ратовања. Ислам може да прерасте у глобалну религију али ће се тада тероризам окренути против њега.⁷ Успешност тероризма огледа се поред других чинилаца и у чињеници да се његов феномен не темељи на уговору и радној или пословној обавези већ је то морална страст, пакт о саможртвовању који нико не може да баш због дубоко предане улоге о смислу умирања за циљ уруши, изда, изневери. Ту самоубиство није хероизам већ део изведбеног контекста у тероризму.

Самоубилачки тероризам је нарастао и од тероризма сиромашних имамо тероризам богатих. Овладали су технологијама., имају богатство и иду даље. Вера је на њиховој страни. Својом смрти купују место у рају, док хришћанство види другачије⁸. Самим тим приступ фаталитету је другачије позициониран.

⁴ Ayubi, Nazih (1991): *Political Islam- Religion and Politics in the Arab World*, Routledge, London

⁵ Ayubi, Nazih (1991): *Political Islam- Religion and Politics in the Arab World*, Routledge, London

⁶ Norval, Morgan (1999): *Triumph of Disorder: Islamic Fundamentalism, The New Face of War*, Sligo Pr, Washington DC

⁷ El- Affendi, Abdelwahhab (1991): *Who Needs an Islamic State*, Grey Seal, London

⁸ Karash, Efraim (2006) : *Islamic Imperialism- A History*, New Haven, Yale University Press

Терористи су дела западних лидера пренели на Запад баш како би страдања на њиховом тлу била преливена на читав свет. Правећи драматичне сцене страдања, постају господари страха чија најтежа дела обилазе свет сејући осим ужаса, страха и немира осећај небезбедности, безнађа. А управо тај неочекивани моменат, фактор изненађења којим они владају неодољиво подсећа на сцене животињског света у дивљини с тим што људски предатори осим изненадног напада имају неочекиван плен до те мере ужаса да свет остаје залеђен пред страхом, неодобравањем и болом који те сцене доносе. И као да су саме сцене већ довољно постигнуће. Театралност терора који носи огледа се у готово филмским сценаријима апокалипсе, разарања и уништења цивилизације које терористи путем медија славе преносећи своју поруку страве.

Запад и ислам интеракција

Промене у бићу древних цивилизација стреме еволуцији свог делања, те се оно отима сагледавању, предикцији и контроли. Традиција заузима своју моћ кроз инвентивност модерне културе Запада и када се тај спој окрене као непријатељ доминантној култури, шансе за њен опстанак барем са ове тачке историјског посматрања делују немогуће.

Катарза муслиманског света започета је након интелектуалне интеракције са Европом и САД. Западне школе муслиманима дају самосвест. Та самосвест доводи до личних трагедија, а кроз време лекције на укидање муслиманског начина живота и хармоније коју у својој свакодневици има исламски верник. Анализом узрока и последица чини се као да се знање свима обило о главу. Након завршених школа на Западу, образовани муслимани су се вратили у своје отаџбине, употребили религију као основ за своју реакцију на револуционарни покрет који у своју мисију прима све муслимане који део тог пута желе да буду. У тако широко распрострањеним људским ресурсима по целом свету избијају терористички напади као реакција позива на джихад против свих непријатеља муслиманског света⁹. Религијски фанатизам пласиран је као једини и први прихватљив принцип припадања и препознавања лојалности у борби против западних сила. Ужас као последица религијског фанатизма се свакодневно потврђује. Једино постоје личне користи и опште трагедије. У арапском свету оних земаља које су биле под колонијалном влашћу и данас можете чути речи у којима се може осликати мотив за преокрет историје: „Бели човек ће, само зато што је нама владао током једног дела наше историје још дуго наставити да према нама осећа презир који осећа јак према слабоме.“ Баш кроз ову реторику можемо себи да поставимо логично питање: „Није ли ловац постао ловина?“, није ли логично да се ствари окрену овим током? Управо кроз тај став се осећа имплицитни феномен револта, обрта ситуације где потлачени постаје јак, а тлачитељ слаб. И тако јесте. Запад не само да је рањив, истини на вољу, не само да је увелико озбиљно рањен, већ се може рећи да у перспекти-

⁹ Симеуновић, Драган (2002): *Теорија политике –ридер- 1 део*, Наука и друштво, Београд

ви уколико убрзо не дође до неког функционалног решења, Запад врло лако може да подлегне поведима и постане оно што никад није сањао- свој анти-под, Исток.

Након 11. септембра сваки следећи терористички напад био је све непредвидивији, а логичан, неизбежан. Стално са страхом ишчекује се језива вест где се опет напад десио, које су жртве, колико, како... Ти моменти екстремног тероризма се некако кондензују у стварности. Све има свој проток али они постају све јачи, све озбиљнији. Више нису инцидентна појава, него принцип тј. тактика борбе. То је у тој мери буран елемент стварности да пред њим остајете као хипнотисани ужасом. Изостаје сагледавање, историја се брзином експлозије дешава, човек готово да нема шансу да мисли о томе колика је продукција страве коју емитују инциденти тог типа широм света. Толико је неухватљиво, неморално и нестварно да једино што влада осећајем остаје осим ужаса и шока, сазнање о присутности које се наставља, немогућност контроле или савладавања те силе и језив, болан и трагичан тренутак аналитике догађаја који прожима свачију свест- да је могло да се не деси.¹⁰ Па ипак догађај за догађајем уводи нас у пароксизам немоћи пред тероризмом који остварује свој циљ. Ту морамо да се осврнемо на речи Драгана Симеуновића¹¹ који с разлогом истиче да ислам није једина велика религија која рађа фундаменталисте, екстремизам и насиље, али да се на основу актуелне свакодневице с правом ислам најчешће повезује са фундаментализмом, као и да не постоји религија коју није обележио фундаментализам. Ако даље по речима Симеуновића идеологија подстиче на делање, ствара осећај јединства међу припадницима исте идеологије, објашњава и оправдава своју сврху (у случају ислама позивајући се на Куран), сасвим је јасна моћ коју носи страст екстремног тероризма. Убеђења која оправдавају циљеве замагљују реалност и актерима праве опсену која их позива на дело.

Разумевање ислама као покетача екстремистичког делања

У исламу је дозвољено да сваки верник тумачи свети текст мимо личности чија знања су уважена у тумачењу текста.¹² То је још једна од окосница које позивају на конфликт. Религијски фундаментализам има за циљ да на основу новоустановљених интерпретција доведе до свеобухватног реструктурирања заједнице која се заснива на религијским принципима¹³. Он је увек праћен периодима криза, аномалија, цивилизацијским краховима. С обзиром на принцип, метод и интензитет појављивања религијски фундаментализам се увршћује у појаву оснажену интензивним милитантним фактором чије делање често оставља импулс затечености, шока, страха и опште несигурности. Бруталност делања један је од инструмената којим религијски фундаментализам

¹⁰ El- Affendi, Abdelwahhab (1991): *Who Needs an Islamic State*, Grey Seal, London

¹¹ Симеуновић, Драган (2009): *Увод у политичку теорију*, Горапрес, Земун

¹² Симеуновић, Драган (2009): *Увод у политичку теорију*, Горапрес, Земун

¹³ Симеуновић, Драган (2002): *Теорија политике –ридер- 1 део*, Наука и друштво, Београд

украја ужас у свест човечанства неретко имплицирајући панику и страх као инструменте којима владају и након своје манифестације. Средства доласка до циља укључују драстичан степен ексцентричности те и употребу борбе, насиља и оружја како би се дошло до циља којим се потврђује исправност поступака. У таквој поставци ствари сама победа је циљ и потврда сопствене исправности. Фундаментализам је створен као негација неког другог принципа, као одбрана од постојеће актуелности, те се уоквирава често идеја спаса кроз победу фундаментализма. Тако да на основу тога сваки покрет, сваки чин проналази своје оправдање у поступању кроз актуелну идеологију и своју филозофију као онај принцип живота који је често представљен као ослобађајућ, исправан, једини прихватљив. Верски фундаментализам има корпус који се темељи на прошлости али се његово постојање огледа у будућности преко дела у садашњости којима обезбеђује свој футур. Колико је ексцентричнији у толико је његов пут следбеницима чистији. Жртва оправдава циљ. Самосвест се уоквирава у колективном прихватању идеологије где појединац чини инструмент до циља. Понекад потчињен само циљу без сопства у ма ком интензитету цихадизам¹⁴ представља варијанту исламског фундаметализма где се цихад, позив на свети рат против немуслимана заснива на таквој интерпретацији курана. Цихадизам ком смо сведоци представљају најекстремније Ал Каида и ИСИС. Те две струје су најмилитантније форме верског фундаментализма. Њихови чланови поштују формулу примењеног цихадизма кроз самоубилачке нападе, бомбашке нападе, све друге могуће нападе којима би се терором унео страх и несигурност у постојећи светски поредак чиме би се он срушио и направио простор за формирање муслиманске државе у којој би живели само они муслимани који поштују законе цихада. Временска дистанца нуди непредвидивост ових сила које освајају свет. Перспектива свих могућности стреми све већој хаотичности јер прихватање логичних исхода који се намећу представља поље неприхватљивог за Западна виђења. Оно што је за хришћанство само религија за муслимане је живот. Та разлика и омогућава простор за формирање фаталитета муслиманског екстремизма. У складу са тим ток експанзије ислама је више него очекиван. А онда треба у складу са тим и промишљати како даље.

Закључак

Немогуће је зауставити лавину када се она обрушава. Спасоносно је направити тактику којом би се накнадне лавине спречиле, јер ће уколико нешто не учинимо против њих, оне успети у потпуности да затрпају нас. У природи то делује тешко изводљиво. У несрећама које се обрушавају на људе од стране људи делује још теже. Човек је највећа непогода сам себи. Тероризам нараста и остаје неукротив. Чини се да екстремизам који се присује тероризму постаје све комплекснији, све неухватљивији. У хаосу неизвесности титра имлус страха који нараста. Са обе стране. Остаје отворено питање ко је следећи на потезу.

¹⁴ Симеуновић, Драган (2009): *Увод у политичку теорију*, Горапрес, Земун

Литература:

1. Simeunović, Dragan (2002): *Teorija politike – rider- I deo*, Nauka i društvo, Beograd
2. Simeunović, Dragan (2009): *Uvod u političku teoriju*, Gorapres, Zemun
3. El- Affendi, Abdelwahhab (1991): *Who Needs an Islamic State*, Grey Seal, London
4. Ayubi, Nazih (1991): *Political Islam- Religion and Politics in the Arab World*, Routledge, London
5. Karash, Efraim (2006) : *Islamic Imperialism- A History*, New Haven, Yale University Press
6. Bodrijar, Žan (2007): *Duh terorizma*, Arhipelag, Beograd
7. Norval, Morgan (1999): *Triumph of Disorder: Islamic Fundamentalism, The New Face of War*, Sligo Pr, Washington DC

ISLAM AS A COVER-TERROR POLICY

Summary: After increasingly frequent Muslims terrorist attacks in the Western targets, what accompany us in recent years, the question flaws in analysis and West defence preparation from this type of war. The reluctance of the West in such a way of fight cost a lot. Obviously, in addition to many other security vulnerabilities and failed in current analytics of Islam, interpretation of the Koran, the consequences of actions dialed the jihad as a result of the prediction of asylum crises which identity, structural, social, political, religious and security seriously shaken the European continent. But also the whole world. How the West was not the first time faced with terror, it remains unacceptable that evolves terrorist thoughts and deeds ratio and practices of the security services of the Western world not rise at the same pace with the moment of the most eccentric and logically for the safety of the world's most fatal mission. A review of terrorist action since the hostage crisis at the Munich Olympics in 1972, until the daily news in the media impact of terrorism totally is consistent with himself won the adjective extreme because it seems that there is no control over it, and brutality, speed of transfer of terror through the media and all the horrors of events impossible to be reduced to a zone or options. This practice gives the impression of powerlessness that it be confronted.

Key words: security, extreme, terrorism, jihad, islam